

CIVIL SERVICE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-045-2-33>

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Громова О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Українського державного університету залізничного транспорту*

Крихтіна Ю. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Українського державного університету залізничного транспорту
м. Харків, Україна*

Протягом останніх десятиліть професійна етика усе більше сприймається як суспільна необхідність, породжена специфікою професійної діяльності публічних службовців та соціальним контекстом, у якому вона функціонує.

Реформування системи державного управління в Україні з позиції її демократизації та наближення до європейського адміністративно-правового простору обумовило потребу вдосконалення морально-етичної складової професійної діяльності у сфері публічного управління. Це не тільки засіб регуляції поведінки представників органів влади, але й спосіб формування її авторитету й довіри до неї з боку громадян, серед іншого шляхом залучення їх до публічно-управлінських процесів.

Залученість до публічно-управлінських процесів супроводжується атрибутами партнерських відносин між владою й громадянами, розумінням функціонального призначення та відповідним ставленням до ролі органів державної влади та органів місцевого самоврядування в житті суспільства та громади.

Основне суспільне призначення державної служби – служити народові та кожному його громадянину. Навколо місії професії будуватиметься вся професійноетична система державної служби: цінності,

принципи, норми і стандарти поведінки, вимоги до моральних якостей державних службовців.

Публічна служба нерозривно пов'язана з мораллю, етикою, моральним складом державного службовця. Публічні службовці мають величезний вплив на життя громадян. Це пов'язано безпосередньо з можливістю ухвалювати рішення, які мають велике значення для повсякденного життя громадян, а також визнавати, відхиляти чи модифікувати прохання громадян.

Етикет службових взаємин – це сукупність найбільш доцільних правил поведінки людей у трудових колективах, обумовлених найважливішими принципами загальнолюдської моралі і моральності. *Етика державно-службових відносин у широкому розумінні являє собою практично-виховну і регульовану чинність.*

Етикет службових взаємин, підсумовуючи і розвиваючи духовну культуру людства, є логічним вираженням кращих норм і правил поведінки. Він набуває сенсу обов'язковості повсякденного поважного відношення до людей, безвідносно до їхньої посади або суспільного положення. Чемне поведження з жінкою, шанобливе ставлення до старших, дотримання форм вітання, правила ведення розмови, поведження за столом, виконання вимог, пропонувані до одягу – усі ці правила пристойності увібрали в себе загальні представлення про достоїнство людини, про норми взаємин між людьми в службовій сфері.

Основні етичні вимоги, що пропонуються до виконання державним службовцям:

- а) дотримуватися принципів державної служби;*
- б) чесно служити і бути вірним державі;*
- в) дотримуватися вищих моральних принципів;*
- г) ставити державні інтереси вище за індивідуальні цілі і завдання політичних партій, інших громадських організацій;*
- д) постійно боротися з корупцією в органах державної влади;*
- е) ніколи не приймати для себе і для членів своєї родини ніяких благ і переваг, використовуючи при цьому свої службові повноваження;*
- ж) не використовувати в корисливих цілях службове становище;*
- з) не використовувати ніяку інформацію, отриману конфіденційно під час виконання своїх посадових обов'язків, як засіб одержання особистої вигоди;*
- і) не допускати у діяльності елементів дискримінації у відносинах з товаришами по службі, громадянами;*

к) у спілкуванні з громадянами як під час виконання своїх повноважень, так і в позаслужбових відносинах дотримувати загальноприйнятих правил поведінки.

Від ціннісних основ державно-управлінської діяльності, етичної обґрунтованості прийняття управлінських рішень, моральних якостей публічних службовців, рівня їх етичної культури залежить ступінь довіри до владних структур, націленість діяльності органів державної управління на побудову демократичної держави, реалізацію принципів гуманізму, соціальної справедливості, прозорості, дотримання прав людини.

Запровадження системи моральних цінностей, які набувають систематизації у правилах поведінки службовців через створення етичного кодексу, є одним із магістральних напрямів удосконалення адміністративної культури існуючої генерації управлінців, а також основою формування сучасної публічної служби. Кодекси поведінки публічних службовців існують в багатьох країнах, і включають правові й моральні норми, прийняті в державі в конкретний період розвитку суспільства.

Отже, регулювання діяльності службовців на рівні цінностей та етики – одна з найважливіших передумов соціальної ефективності держави, один з головних напрямків її реформування. З цілого ряду причин акценти в сучасній держслужбі зміщуються з формальних норм на фундаментальні цінності. Але щоб рух в цьому напрямку був успішним, необхідна найсерйозніша увага і ставлення до нього з боку вищого керівництва. Питання вдосконалення етики державного службовця постійно продовжують виникати. Актуальність цієї проблеми визначається потребою у вивченні етики державного службовця як одного з найважливіших чинників, що впливають на ефективність роботи державної служби. Узагальнюючи точки зору багатьох вчених і політичних діячів, слід зазначити, що низький етичний рівень державних службовців – одна з головних проблем у процесі модернізації традиційного суспільства.

Змінити ситуацію можна лише шляхом підвищення ефективності державного апарату, його фактичної перебудови лобювання вузьких інтересів на службі у суспільства, впровадження ефективних механізмів контролю з боку громадянського суспільства за діяльністю посадових осіб.

Таким сином, моральні якості державного службовця, дотримання ним норм професійної етики, його репутація мають стати одними із провідних елементів його професійної придатності.

Перетворення в етиці державної служби можуть проходити через особистісну моральнісну саморегуляцію службовців та інституціональні впливи. Система інституційних засобів підтримки етики державного службовця (етична інфраструктура) включає політичну волю, законодавство, кодекси поведінки, певні умови підтримки державної служби, координуючі органи, механізми звітності та нагляду, механізми професійної соціалізації, дієве громадянське суспільство. Сучасна практика державної служби свідчить про необхідність постійного поєднання й взаємозв'язку між інституціональними та моральними засобами впровадження гідного управління.